

Uctěte s námi památku MUDr. Františka Hamzy a také dětí, které v jeho době zemřeli v průběhu léčby zde, v Sanatoriu MUDr. Hamzy.

Přijďte dne **1. listopadu ve 14 hodin na městský hřbitov v Luži.**

Hamzova léčebna v Luži – Košumberku nepřetržitě udržuje opuštěné hroby dětských pacientů, lékařů i jiných zaměstnanců Sanatoria Dra Hamzy, od roku 1909 Zemského ústavu.

S úctou pečuje také o rodinnou hrobku MUDr. Františka Hamzy, zakladatele dnešní Hamzovy léčebny. **V letošním roce poprvé zapálíme spolu s pacienty Hamzovy léčebny a veřejností na hrobech dětí, MUDr. Hamzy a zaměstnanců svíčky.**

„Po dohodě vedení Hamzovy léčebny se starostou města Luže, byly na podzim roku 2011 zahájeny rozsáhlejší revitalizační úpravy pietního místa v části dětských hrobů z počátku minulého století“, vysvětluje MUDr. Václav Volejník, ředitel rehabilitačního ústavu v Luži. Hřbitov založil MUDr. Hamza v roce 1903 a v první polovině minulého století byly v jihozápadní části pohřbívány děti, tehdejší pacienti Zemského ústavu pro skrofulosní děti v Luži, které z nějakých důvodů nebyly nebo nemohly být převezeny a pohřbeny ve svém rodišti.

Dominantním prvkem této části hřbitova je pískovcová Socha Ježíše Krista s dítětem od sochaře Josefa Reila, umístěná v přední čtvercové části.

Výjev sochy Ježíše Krista odkazuje na Nový Zákon textem na podstavci, který vychází z Matoušova evangelia: „Právě tak je vůle vašeho nebeského Otce, aby nezahynul jediný z těchto maličkých“. Figury jsou v nadživotní velikosti. Spodní část tvoří podstavec v podobě skaliska, který je složen ze dvou částí. Kristus je ztvárněn klasicky, jako třicetiletý muž v obyčejném rouchu v pase staženým provazem s dlouhými vlasy a vousy. Pravou rukou s pozvednutým ukazovákem směřuje nahoru a jeho levá ruka spočívá na šíji chlapce, který jej oběma rukama v pase objímá.

Dětské hroby jsou umístěny ve dvou čtvercových odděleních, z velké části opuštěné. Některé z nich jsou již pouze naznačeny navršenou zeminou, bez náhrobních kamenů, případně s kameny poškozenými a bez čitelných nápisů.

„Vzhledem ke skutečnosti, že se jedná o památku související s historickými počátky působení dnešní Hamzovy odborné léčebny pro děti a dospělé v Luži, podpořilo vedení Hamzovy léčebny myšlenku úprav a případnou změnu stávajícího pohřebiště tak, aby vzniklo širší pojetí tohoto pietního místa“, dodává ředitel rehabilitačního ústavu v Luži, MUDr. Václav Volejník CSc.

Celý prostor byl ohraničen nízkým, stálezeleným plotem. Cílem bylo, aby tato samostatná část hřbitova dětských pacientů získala odpovídající důstojné prostředí pietního místa. Těchto dětí je podle dostupných záznamů asi 168.

Hamzova léčebna též pravidelně pečuje o rodinnou hrobku zakladatele MUDr. Hamzy. Je zde uložen pouze dvouletý syn Božej, který zemřel na záškrť. Samotný pomník hrobky je velmi krásné kamenické dílo a je vlastně i jediným pomníkem pana profesora Hamzy v ČR, mimo areál léčebny.

Stojí za připomenutí, co znamenala tehdy TBC, která je ovšem ve světě na řadě míst stále smrtelným onemocněním.

MUDr. František Hamza o tuberkulóze:

*„Uvykli jsme v pojmu skrofulosy chorobám nejvýznačnějším: změnám ve žlázách mizních (neboť soustava mizní onemocní nejprve a nejvýznačněji), katarrhům sliznic (spojivek očních, cest dýchacích), některým chorobám kostí a kloubů (spina ventosa, fungus, caries atd.) a kožním (eczema, skrofuloderrna atd.) Těmto a všem jiným chorobám rázu skrofulosního je společno: Choroby skrofulosní pouze v **dětském věku člověka vznikají, zvolna se vyvinou, mnohonásobně propukají, nepravidelně postupují** (lepší se, pohoršují se atd.), vzdorně dlouho trvají; často se opěťují, značnějším pocitem bolesti provázeny nebývají. **Četné případy příznivé, mnohdy i pokročilé, honosí se dokonalými úspěchy léčebnými; případy vážné, mnohdy i nepokročilé, propadají tuberkulose.** Tuberkulosa vůbec jest určitě posledním obrazem všech projevů skrofulosních.*

Opatrovati a řádně léčiti nemocné skrofulosou je prací těžkou. Děti skrofulosní nemohou býti vůbec řádně opatřeny domácím ošetřováním. Cokoli poskytnouti může domácí péče, vše to skrofulose

nepostačí. Je tu třeba zvláštní, trpělivé, soustavné a odborné péče opatrovnické i lékařské po měsíce, ano i po léta. Potíže ty ode dávna byly trapny a lidstvo zoufale uchylovalo se k prostředkům nadpřirozeným až i věřovalo, že požehnání, které udělí ruka královská, vyléčí skrofulosu!

Dnes víme, že může býti dětem skrofulosním upraven zvláštní domov v ústavech výhradně pro léčení krtičnatosti zařízení. Osnova ústavů těchto opírá se o přísné požadavky hygienické. Ústavy pro skrofulosní nemohou než býti ústavy rodinnými, a život v nich je rázu zcela jiného než v nemocnicích všeobecných, léčících choroby prudce pobíhající. A právem-li druhdy Thomayer ukázal na vznešený morální význam ústavů léčebných, právem tak říci můžeme o ústavech těchto. Různé ústavy léčebné vyznačeny jsou jednak úpravou svojí vnitřní, jednak rázem těch přírodních a klimatických poměrů, v nichž jsou vybudovány (přímořské, na pevnině: pohorské, poblíž lesů, u pramenů a ložisk solných atd.) Rovnocennými úspěchy léčebnými honosí se právě tak ústavy na pevnině, jako ústavy přímořské.

Bylo odvahou založiti ve vlasti naší sanatorium pro skrofulosní. Opřel jsem se tím názoru mnohdy dosti neoprávněnému, jako by jen a jen ústavy přímořské honositi se mohly úspěchy léčebnými. Vždyť i na pevnině anglické, německé atd. prosperuje celá řada podobných léčeben, vždyť právě povolané autority vynikající poukazují ku zdárnému léčení i v ústavech nepřimořských, v ovzduší a slunci rodné země, v poměrech ovšem upravených náležitě ve směru hygienickém a terapeutickém. Proti skrofulose nepůsobí specificky ani léčiva, ani moře, ani cokoli jiného. Nebylo by však pravdivopřezírati skutečné výsledky ústavů přímořských, ale rovněž sluší uvědomiti si, že i četné jiné, po celý rok přístupné ústavy vykazují stejně znamenité úspěchy a že pouhé saisonní léčení nestačí, vždy upraviti trvale těžší projevy skrofulosní. Jsouť příliš mocnými činiteli, jichž terapie musí sledovati jak poměry klimatické, v nichž organism vyrostl, jimž uvykl a v nichž v budoucnu žíti bude, tak únavu dlouhé cesty do ciziny, přizpůsobování se zcela novým poměrům po odjezdu do ciziny a po opětném návratu do domova. Odborně a nestranně kontrolované případy, péči našeho ústavu svěřené, jsou aspoň počátečným dokladem uvedených slov. Prosíme potud o důvěru, pokud snaha naše opřena je skutečným úspěchem léčebným ústavu našeho“.

profesor MUDR. František Hamza
(6.3. 1868 – 4.6.1930)

Kontaktní údaje:

Jana Zavřelová
referent PR, propagace, kultury a metodiky parku
Hamzova odborná léčebna pro děti a dospělé
Košumberk 80, 538 54 Luže
tel. 469 648 115, 733 533 017
e-mail: zavrelova@hamzova-lecebna.cz

Doplňující zdroj informací:

Hamzova léčebna: www.hamzova-lecebna.cz